

УДК 336.457.4

Власюк Валерій Євгенович

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри фінансового

та банківського менеджменту

Дніпропетровська державна

фінансова академія

Фінансова складова формування економічної структури суспільства

Анотація

В даній статті проводиться дослідження важелів впливу фінансових ресурсів при проведенні господарської діяльності. Розглянуто історичні аспекти формування грошово-кредитних відносин. Відмічені прояви впливів фінансової сфери на процеси економічного відтворення. Показано спрямування наукової думки на сучасні проблеми охоплення фінансовим сектором усіх складових у господарюванні та розширення впливу фінансового сектора на економіку. Виділені основоположні визначення щодо існуючих традиційних пояснень економічних процесів. Узагальнено явища станів управління економічними й суспільними системами, та їх різномірні форми. Проаналізовано стан української економічної системи в різних періодах функціонування на протязі десятиліть як наприкінці століття, так і на початку нового, з виявленням особливостей діяльності окремих експорторієнтованих галузей, причинами та наслідками перетворень, які в них відбувалися. Відмічено новітні процеси в світових господарських відносинах, що визначають спрямування економічного розвитку в інших умовах життєдіяльності. Встановлено диспропорції у взаємовідносинах різних секторів вітчизняної економічної системи, що виявляє домінування невиробничих факторів та обумовлює запозичену надмірну практику «фінансіалізації», як суперечливе явище, що провокує негативні наслідки в процесах побудови нової економічної системи. Окремо розглянуто функціональну складову вітчизняного банківського сектору, його роль та значення в ринкових перетвореннях. Окреслено завдання фінансового сектору у побудові фінансово-кредитної системи нового типу господарювання.

На сьогодні, в економічних відносинах, фінансова сфера, все у більшій мірі перетворюється у самостійну частину світового господарства. З'являються нові фактори, які формують попит і пропозицію, змінюється встановлена структура ринку, характер відносин. Але й нині, у новому столітті, залишається питання, яке спонукала світова фінансова криза на початку ХХІ ст., щодо стабілізаційних механізмів та інструментів управління, якими слід керуватись при проведенні певних дій у здійсненні

фінансової політики, як основоположного заходу економічного відтворення, в ринкових відносинах, тобто пошуку рівноваги ринкових і державних важелів впливу на управлінські процеси, які в змозі врегулювати економічну систему через фінансові важелі.

Багатоаспектність цільової функції господарської діяльності, покладаючись на її фінансову складову, в економічній науці визначається ще і тим, що ставлення до господарювання споконвічно було неоднозначним як у розумінні його значення, так і у відношенні до його завдань, збурюючих впливів, складових факторів, які її забезпечують, й на еволюцію процесів життєдіяльності людства.

Зміна політичного устрою, суспільно-економічної формації, процеси глобалізації та трансформації світових господарських відносин обумовили пошуки іншого укладу господарювання, де вже не високорозвинуті країни ринкового спрямування, й не потужні ТНК і ФПГ визначають ідеологію економічної моделі, а олігархічний капіталізм підкоряє своїм інтересам суспільні та державні права і функції.

Процеси так званої «фінансіалізації» економічних систем, які обумовлюють стан світової економіки вже майже чверть століття в еволюції господарських відносин, виявили стійку спрямованість до руйнівних впливів на реальні сектори економік багатьох держав, уповільнення темпів зростання, а у багатьох випадках до перебування у нестабільному стані [2].

У наукових роботах цілого ряду науковців та фахівців з'являються системні осмислення не лише кризових явищ, які спричиняли фінансові важелі, закономірності процесів «фінансіалізації» економічних систем, а, що важливо, науково обґрунтовуються нові парадигми соціально-економічних відносин, спрямування розвитку глобальної економічної системи з визначенням історичних процесів побудови іншого ладу світогосподарських зв'язків.

Глобальні трансформації світової економіки, впливи фінансового сектору на реальну економіку, проблеми та перспективи новітнього устрою світу досліджують як закордонні вчені і практики (Б. Айкенгрин, Дж. Стігліц, Дж. Сорос, Э. та Х. Тоффлери, Н. Фергюсон, Дж. Фостер), так й вітчизняні (В.Д. Базилевич, О.Г. Білорус, В.М. Геєць, І.О. Лютий, О.О. Сльозко).

Проблеми розширення впливів фінансового сектору, як одного із важливих факторів виробництва, на світову економічну систему, та їх значення у процесах

відтворення вітчизняної економіки нового типу, мають бути не лише вивчені, а й мати наукове супроводження трансформаційних завдань забезпечення переходу до стійкого економічного розвитку.

У цьому контексті відмітимо, що до важливих здобутків людства можна віднести такі основоположні визначення, як: визначеність та невизначеність; статика й динаміка; рівновага; вірогідність або імовірність; корисність чи цінність; конкуренція; циклічні коливання; алгоритм дії; впливи; досконалість і недосконалість; раціональні очікування; попит і пропозиція; стабільний (спокійний) або нестабільний (авральний, кризовий, воєнний) стан; сталий розвиток та ще багато інших важливих значень, які надають можливості концептуального закріплення енциклопедичних понять різних галузей знань у науковому пізнанні.

Потреба в обґрунтуванні сутності явищ, які відбуваються в світі, призвела до розмежування станів соціально-економічних процесів на “минуле”, “сьогодення”, “майбутнє”, які стали розумінням життєвих віх різнорідних рівнів пізнання між минулим та майбутнім. Важливим, у контексті розуміння сутності природних процесів, що відбувалися й відбуваються в світі, є, крім ранжирування різнорідних явищ за формами, типами, моделями тощо ще й визначення їх закономірностей, а на цій основі і формулювання законів, як зв’язків, які притаманні спорідненим поняттям.

Одним із них є виділення нашим співвітчизником В.А.Ткаченком так званих “першого і другого фундаментальних законів природи”, які повинні пояснити стан соціальної системи, відрізнити його від “минулого” й “майбутнього”, розкрити їх внутрішні властивості та показати місце людини в історичному процесі, покладаючись на схильність особистості або до власного “Я” (власні потреби, згідно із першим законом), або до суспільних відносин (цілеспрямування другого закону на суспільні інтереси) [3]. Йдеться про те, “що може забезпечити певне узгодження “природного права свободи” з “першим і фундаментальним законом природи” – це свобода самовизначення, тобто можливість взаємного (само) обмеження людей і водночас спільного делегування ними їхнього “природного права” на самозахист певної особи або особам. Ось саме це, згідно з вказаною логікою, і є механізмом формування суспільства у перехідний період. А це вже сутність “другого закону природи”, згідно з яким кожна людина може відмовитися від права власної свободи і задовольнитися таким обсягом свободи відносно інших людей, який вона дозволила б іншим відносно

себе” [3].

В іншому дослідженні, на відміну від покладання попереднього автора на внутрішні загальнолюдські цінності, сучасним науковцем А.П.Прохоровим відзначається розділення стану системи управління в такій країні, як, наприклад, Росії, у будь який момент часу (за історичними періодами) на перебування тільки в двох станах – або у стані стабільності (спокійному), або перехід до нестабільного стану (аварійний, кризовий режим роботи) [4]. Визначальним покладанням цього автора є те, що уся життєдіяльність країни, у тому числі економічні відносини, перебувають саме тільки в цих двох станах, де в стабільному стані управління здійснюється лише неконкурентними, адміністративно-розподільчими способами, а вже з переходом до нестабільного стану, управлінський стиль змінюється на так званий агресивно-конкурентний, але така конкуренція є відмінною від західного розуміння цього поняття, тому, що як зазначається в роботі, ця конкуренція має мало спільного із класичними визначеннями конкурентних відносин [4].

Сукупність взаємопов'язаних елементів, яку утворювали ці різноманітні форми, складала вже економічну систему тогочасного суспільства, покладаючись на єдність відносин щодо виробництва, розподілу, обміну й споживання економічних благ, що стало основою товарно-грошових відносин господарювання людини і суспільства.

На момент розпаду СРСР Україна була високо розвинутою індустріальною державою світового рівня, яка мала 5% світових сировинних ресурсів і давала 4% світової продукції, населення якої становило 1% світової спільноти [5]. До того ж, абсолютні показники виробництва продукції на душу населення в Україні у порівнянні з Німеччиною та Францією (двома найрозвинутішими країнами Європейського Союзу) і Росією й Польщею (двома найближчими сусідами) були значно вище. Дійсно, наприклад, Україна входила в число найбільш розвинених промислових держав Європи і мала найбільшу та найпотужнішу на континенті гірничо-металургійну галузь, яка в результаті приватизації першою потрапила під повний контроль закордонних ТНК, переставши бути конкурентом найрозвиненіших економік світу, перейшовши цілковито в їхнє повне розпорядження, що, відповідно, поставило в залежність міжнародних ФПГ всю економічну систему нашої держави [5].

Зазначимо, що протягом, наприклад, 1991 – 1999 рр. загальний випуск товарів і послуг скоротився на 60%, в тому числі: у промисловості – більш ніж на 66%, у

сільському господарстві – на 51%, на транспорті та зв'язку – на 80%, у будівництві – на 88%. Найбільших втрат у обсягах виробництва зазнали галузі, що виробляють продукцію кінцевого призначення: легка (75%), машинобудування (65%), харчова (59%), будівельних матеріалів (78%).

Підйом розвитку промисловості, що відбувався з 2000 р., в сталому періоді, відзначався тим, що збільшення випуску продукції проходило за рахунок низько технологічних галузей, що обумовлювало застосування переважно старих технологій шляхом підвищення використання існуючих потужностей, виявляючи відновлення в межах колишньої виробничої структури застарілих форм господарювання, без радикальних прогресивних технологічних змін [6].

Відсутність реальної державної підтримки, занепад науки та згорання науково-дослідних робіт, технологічна прірва, бюрократична тяганина з патентування раціоналізаторських розробок, ці та ще цілий ряд факторів обумовили зниження майже на 40% інноваційної активності українських підприємств, а питома вага підприємств, які впроваджували інновації, з 1995 по 2002 рр., зменшилася з 23 до 14%. Ступінь зношеності всіх основних фондів в Україні зросла в період з 1990 до 2000 р. з 36,5 до 42,8%, а зношеність основних виробничих фондів за цей же період збільшилася з 42,6 до 47,6%. Зношеність же обладнання на значній частині підприємств у 2005 р. становила вже понад 90%. Найбільш технічно та морально застаріле обладнання, що мало велику енергомісткість, було зосереджено в експортноорієнтованих галузях економіки країни, а саме в металургійній промисловості, де зношеність основних фондів у 2005 р. становила 70,1% при частці експортної продукції близько 80%, в хімічній зношеність основних фондів становила за цей же період – 73,5% (експортна частка продукції – 70%) [6]. Технічне обладнання, яке вже давно застаріло, обумовлювало все більше скочування і втрату конкурентоспроможності на світовому ринку цілих галузей української економіки, визначаючи гальмування процесів модернізації та оновлення основних фондів.

В економічній побудові країни важливе місце займає металургійна галузь, яка експортує 80% виробленої продукції, але, наприклад, у минулому році виробництво сталі скоротилося майже на 37%. Можливо вказати про те, що падіння виробництва відбулося через воєнні дії на Донбасі, де зосереджена значна кількість металургійних комбінатів, але є й інші причини. Слабкість внутрішнього споживання на метали

обумовив стійкий спад, оскільки внутрішня економіка ледь дихає, а зовнішні ринки зменшують обсяги споживання чорних металів. Наприклад, в Китаї споживання металів зменшується через позначину стійку тенденцію до закриття філій західних фірм. В Європі зменшення попиту на чорні метали з України починає відбуватися через широке впровадження заміників металу при виробництві продукції, адже, наприклад, наша країна є лідером з мартенівського виробництва сталі – 46% світового виробництва, а в світі цим способом виробляється лише 3,6% металів.

В Україні майже відсутня сучасна металургія, наприклад, електродугову технологію впроваджено тільки на чотирьох підприємствах. Не випадково високопродуктивні міні-металургійні підприємства Північної Італії працюють на поставках чавуну з України, виробляючи високоякісну продукцію високої переробки. Шкода для екології залишається в Україні, а високі прибутки – італійським металургам.

Широке впровадження новітніх технологій, заміників металу призведе до спаду попиту на метали, а сучасні металургійні виробництва справляться із світовим попитом, відповідно, що неефективні виробництва відімруть [7].

Що стосується інших секторів економіки, то більше половини ВВП деформованої вітчизняної структури утворюється теж за рахунок експорту.

На сьогодні в існуючих умовах нестабільності і зміни фаз розвитку світового господарювання й вітчизняних реаліях воєнного стану існують певні застережливі погляди на форми участі та принципи побудови нового господарського механізму нашої держави в процесах відтворення світової економічної системи.

Швидке економічне зростання деяких країн, якого вони домоглися, виявив, що таке зростання не є стійким з екологічної та соціальної сторони. А фінансова криза, яка вже охопила значну кількість країн, виявила ще й ерозію довіри населення до фінансового сектора, оскільки нав'язування непотрібних благ і потреб проводилося, покладаючись на фінансові спекуляції, кабальні умови кредитування, запозичення у майбутніх поколінь, виснаження природних ресурсів та отруєння навколишнього середовища [8]. Покладання на індикатор ВВП на душу населення, за яким оцінюється добробут у розрахунку на одну людину не може відобразити ні витрати на охорону здоров'я, ні навіть тривалість життя людини.

Кризи, які час від часу накочувалися на нашу молоду державу за роки незалежності, за своєю глибиною наносили настільки руйнівні наслідки, що фази

переходу від нестабільного (кризового, аварійного, воєнного) стану до стабільного (спокійного, сталого) були настільки незначними і за часом, й за тими переходами, що навіть ці режими не завжди фіксувалися та не давалась ґрунтовна, виважена їх оцінка. До того ж, в Україні кризові явища були набагато глибшими, порівняно з іншими країнами пострадянського простору.

Слід враховувати й те, що в світі відбувається третя промислова революція і якщо Україна не хоче залишитися сировинним придатком, в країні слід кардинально змінити відношення до процесів побудови нової економічної системи [7].

Наголос тільки на фіскальну політику та зовнішні запозичення не призведе до поліпшення чи якісних змін економічного стану країни, а, навпаки, руйнуватиме і далі поглиблюватиме деформацію структури економіки.

Державний бюджет з року в рік не виконується, підходів до формування на декілька років (перспективні плани) не проводяться, у структурі видатків скорочується фінансування соціально-культурних заходів, не існує довгострокових програм підтримки хоч будь-якої галузі, але все зростають видатки на обслуговування зовнішніх боргів. Державні програми економічного та соціального розвитку країни, маючи прогнозні макроекономічні показники щодо поступового нарощування обсягів виробництва ВВП, повинні були забезпечити розв'язання певних системних проблем, як, наприклад, надати конкурентоспроможності економіці, підвищити ефективність використання суспільних ресурсів, сформувавши модель розвитку, впроваджуючи стимули до інноваційної діяльності, враховуючи обмеженість інвестиційних можливостей як держави, так і підприємств, зважаючи на погіршення зовнішньої кон'юнктури, прогресуюче старіння основних фондів та низький рівень продуктивності праці.

Як зазначає Гальчинський «Необхідно усіма можливими інструментами розширювати власний ринок, у перерахунку на душу населення він самий мізерний у Європи. Слід почати активно освоювати механізми розумного протекціонізму, в межах правил СОТ» [9].

Побудова банківської системи країни теж супроводжувалася значними коливаннями і хитаннями, які шарахалися то в бік кількісного заповнення вітчизняного простору різнорідними дрібними банками або філіями, то в бік передачі чи продажу різних за масштабами й завданнями банківських структур, в значній кількості

іноземцям, які почали перетягувати свої “правила руху”, не розуміючи тамтешніх реалій та подекуди всупереч існуючим нормам. Значна кількість українських банків наприкінці ХХ ст. виявилися надто слабкими, неспроможними забезпечити необхідне нагромадження кредитних ресурсів, щоб обслуговувати інвестиційний процес, стати, як зазначалося, активним суб’єктом політики виробничої стабілізації [9]. Можливо, що недоліки у повноцінному функціонуванні банківської системи держави, яка тільки утворювалася, слід також пов’язувати із практично повною відсутністю законодавчої бази, адже фундамент будь-якої діяльності повинен ґрунтуватися на правовій основі. В Україні ж здійснення функцій Національним банком, які були покладені на нього Конституцією України, певний час (роки) наприкінці століття дуже залежали від прийняття Закону “Про Національний банк України”, так як й інші закони, наприклад, “Про валютне регулювання”, “Про кредит”, “Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб” та інші законодавчі акти, які у правовому полі забезпечували б максимальну стабільність банківської системи.

Банківський сектор, який вже сформувався, не виконує покладені на нього функції. За минулий 2014 р. загальний фінансовий результат п’ятнадцяти найкрупніших банків України склав – (мінус) тридцять (30) млрд. грн. [9].

На відміну від банківського сектору найрозвиненіших країн, в Україні банки не поспішають вкладати кошти в промисловість, енергетику, переробну галузь та інші сектори економіки.

Існуючі в Україні такі фінансові установи, як комерційні банки, страхові та інвестиційні заклади, пенсійні фонди, довірчі товариства й інші структури державної, або недержавної форми власності, підпорядкування, не викликають особливої довіри і не задовольняють потреб населення у наданні фінансових послуг. Вирішення завдань щодо організації та налагодження взаємозв’язків між фінансовими, банківськими, страховими й іншими видами установ, де зосереджуються фінансові ресурси, з одного боку, і підприємствами, закладами та підприємцями, з іншого, повинно впроваджуватись не тільки в тій мірі, в якій вони це в змозі зробити, через відсутність на сьогодні всього розмаїття форм і можливостей вітчизняного фінансового ринку, а в значній мірі, що є важливим, покладаючись на значимість фінансів, як основної рушійної сили сучасних економічних відносин.

Кожна держава в сучасних умовах намагається - по-перше залучити, а по-друге ефективно використовувати свої фінансові ресурси, а також вживати заходів щодо одержання додаткового капіталу (в основному це проявляється у вигляді іноземних інвестицій, які, у значній мірі є спекулятивним капіталом), але враховуючи й те, що надмірне їх вливання та неспроможність одержання якісного (позитивного) результату у їх залученні до розвитку економіки, може стати передумовою виникнення державного боргу.

Комплексної програми ринкових перетворень, яка б була науково обґрунтованою, погодженою з галузевими та науково-дослідними структурними об'єднаннями, професійними союзами фахових спеціалістів, обговореною з усіма гілками влади, не було створено в Україні, а реформи, які у певній мірі проводилися, були в основному спрямованими на знищення, руйнування, аби викоринити усього, що було зроблено минулими поколіннями. Економічного управління для здійснення реформ ринкових перетворень не було визначено, не були підготовлені заходи структурних змін, функціональні напрями поділу господарської діяльності не були окреслені, стиль, методи, традиції управління господарством залишалися тими ж, кваліфікованих управлінців нового спрямування ще бракувало, а ті, що залишалися, в основному своєрідно сприймали нові відносини чи продовжували діяти в адміністративному полі. Глибока суперечність між новими відносинами, які проваджуються, та минулими, які ще не віджиті, була притаманна наприкінці століття здебільшого всім постсоціалістичним країнам, та ставала дуже серйозним гальмом соціально-економічного прогресу [1].

З метою визначення і реалізації державних цілей, стратегії їх досягнення, спрямувань основних функцій держави, проведення такої зваженої державної політики економічного відтворення, організації для цього гнучкої державної влади, а також вирішення інших значимих проблем державного рівня, виникає необхідність щодо встановлення таких основоположних заходів, як:

- виявлення пріоритетів, цілей та функцій держави в певний період її розвитку;
- розроблення, корекція і реалізація державної (фінансово-кредитної) політики та її окремих складових;
- передача повноважень щодо алокації фінансових ресурсів на місцевий рівень;
- формування три або п'яти -річних державних бюджетів та планів соціально-

економічного розвитку;

- формування відносин «партнер – партнер» на всіх рівнях управління.

Серед численних гострих проблем, що потребують державного вирішення, основними можливо визначити такі, як: - подолання економічної нестабільності і криз; - підвищення ефективності соціального управління; - запровадження цілісної системи управління економічними перетвореннями в цілому по країні.

Тому, розумінню місця і ролі держави в системі державного управління економічними процесами в сучасних умовах господарювання може сприяти й така спрощена ланцюгова модель, яка покладається на соціальний механізм формування і реалізації державного управління, що має такий вигляд:

потреби → інтереси → цілі → рішення → впливи → дії → результати

Відповідно, можливо відзначити, що ефективність, наприклад, проведення державою фінансово-кредитної політики, в кінцевому підсумку повинна стати своєрідною мірою її корисності, причому, під ефективністю побудови такої управлінської структури, як фінансова, а відповідно й її основних елементів – управлінських рішень, які ця сфера діяльності розробляє та приймає, прийнято розуміти “досягнення певної мети при найменших витратах”. Також необхідно враховувати й те, що соціальне спрямування у новому столітті є вирішальною складовою діяльності держави будь-якого суспільства, тому для забезпечення високої результативності регулюючої діяльності держави в економічній сфері необхідне і врахування соціальних факторів життєдіяльності населення.

У перехідних економіках, на відміну від економік країн розвинутого типу, механізми ефективного державного впливу, від дії яких багато в чому залежить створення сталої економічної системи, яка здатна забезпечити динамічний та ефективний розвиток, перебувають ще на стадії становлення і формування. Тому, визначальні спрямування до ринкового типу господарювання, вносять й суттєві зміни щодо уявлення про державний механізм економічних відносин та дії держави із регулювання соціально-економічних процесів. Такі дії повинні ґрунтуватись на ключових принципах, на яких базується економічна політика перехідного періоду формування ринкових відносин.

Зважаючи на те, що на сьогодні фінансовий ринок України ще перебуває (не завершив) у стадії формування, у фінансовій сфері надається перевага обслуговуванню,

в основному, юридичних осіб та до того ж це відбувається за вузькою спрямованістю надання обмежених управлінських послуг. У такій важливій сфері, як банківська система, наприклад, ще не впроваджуються заходи, які застосовуються у багатьох країнах, партнерські відносини “банк - партнер”, а використовуються застарілі підходи, а саме “банк - клієнт”. Все це не надає можливості проводити спільні дії на ринку, або використовувати різноманітні ресурси для виконання місцевих програм економічного розвитку.

Ще одним із важелів державного впливу у формуванні фінансово – кредитної системи в Україні має стати й вміння законодавчої та виконавчої гілок влади, які спільно із Національним банком, змусять спонукати (стимулювати) розвиток банківської системи, яка в змозі поліпшити стан своєї ресурсної бази як за рахунок підвищення показників залучення юридичних, так і фізичних осіб, до того ж поступово нарощувати свій власний капітал, наприклад, через участь у діяльності в фінансово-промислових групах.

Існують погляди цілого ряду економістів про те, що дефіцит державного бюджету трактується як негативне явище в економіці, який саме провокує виникнення державного боргу, але все ж таки дефіцит бюджету може також й надавати поштовх до активізації підприємницької діяльності в цілому, прикладом чому є США, де протягом багатьох років державний борг зростає, а ця країна продовжує бути провідною серед розвинених. Підтвердженням цього є активність проведення господарської діяльності в цій країні при визначених умовах.

Науково вже обґрунтовувалось й доводилось, що з метою недопущення такого негативного явища в економіці, як дефолт, слід проводити копійку роботи, наприклад, щодо обміну зобов'язань перед приватними іноземними кредиторами по облігаціям зовнішньої позики, в обмін на єврооблігації, як один із можливих заходів управління фінансовою системою країни.

Слід відмітити, що заходи щодо реструктуризації зовнішніх платежів наприкінці століття були проведені ще й з огляду на те, що в Україні не вдалось досягти необхідних стабільних економічних результатів, а проведення реформ в країні відбувалось досить мляво. Відповідно, що частка боргових зобов'язань країни накопичувалась й через незважену управлінську політику із надання урядових гарантій, без досконалого вивчення можливостей, існуючого стану справ, іноземним компаніям

для кредитування окремих приватних підприємств, тобто під впливом особистих уподобань окремих урядовців надавались свого часу державні гарантії приватному капіталу за проведення їх господарських відносин. Тому комплексний аналіз специфіки, сутності та новітніх тенденцій міжнародного кредитування набуває для нашої країни на сьогодні особливого значення щодо визначення й підбору власних шляхів інтеграції в системні зв'язки залучення іноземних інвесторів, ефективності концентрації фінансових ресурсів та державного контролю за цільовим використанням коштів.

Список використаних джерел

1. Власюк В.Є. Важелі управлінських впливів на проведення фінансово-кредитної політики: Монографія. – Дніпропетровськ, ДНУЗТ, 2006. – 268 с.
2. О. Г. Білорус. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки. : Фінанси України / №10 (227). 2014. - С. 24 - 31.
3. Ткаченко В. А. Шлях у майбутнє України через визначення сьогодення. – Київ – Дніпропетровськ; МАБЕТ ПРВ, 2001. – 268 с.
4. Прохоров А. П. Русская модель управления. М.: ЗАО «Журнал Эксперт», 2002. – 376 с.
5. Гальчинський, Анатолій. Україна: поступ у майбутнє. – К.: Основи, 1999. - 220 с.
6. Сирота М.Д. Україна у геополітичному просторі третього тисячоліття. – 2-ге вид. – К.: Унів. иид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. – 216 с.
7. Богдан Данилишин. Третья промышленная революция и Украина. http://ukrrudprom.ua/digest/Tretya_promishlennaya_revoljutsiya_i_Ukraina.html
8. Стігліц, Джозеф. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003.- 252 с.
9. Анатолій Гальчинський: «Кризис нашей экономики – это не только результат внешней агрессии». <http://forbes.ua/nation/1386197>.
10. История экономических учений / Под ред. В.Автомова, О.Ананьина, Н.Макашевой: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 784с.
11. Потемкин А. Виртуальная экономика и сюрреалистическое бытие: Россия. Порог XXI века. Экономика. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 384 с.

УДК 336.457.4

Власюк Валерий Евгеньевич

доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой финансового
и банковского менеджмента
Днепропетровской государственной
финансовой академии

Финансовая составляющая формирования экономической структуры общества

Аннотация

В данной статье проводится исследование рычагов влияния финансовых ресурсов при проведении хозяйственной деятельности. Рассмотрены исторические аспекты формирования денежно-кредитных отношений. Отмечены проявления влияния финансовой сферы на процессы экономическо-воспроизводства. Показано направление экономической мысли на современные проблемы охвата финансовым сектором всех составляющих в хозяйствовании и расширение влияния финансового сектора на экономику. Выделены основополагающие определения о существующих традиционных пояснениях экономических процессов. Обобщены явления состояний управления экономическими и общественными системами, и их разнородные формы. Проанализировано состояние украинской экономической системы в разные периоды функционирования на протяжении десятилетий как в конце столетия, так и в начале нового, с выявлением особенностей деятельности отдельных экспортноориентированных отраслей, причинами и последствиями превращений, которые в них происходят. Отмечены новые процессы в мировых хозяйственных отношениях, которые определяют направления экономического развития в других условиях жизнедеятельности. Установлены диспропорции во взаимоотношениях разных секторах отечественной экономической системы, что выявляет доминирование непродуцированных факторов и обуславливает заимствованную чрезмерную практику «финансализации», как противоречивое явление, которое провоцирует негативные последствия в процессах построения новой экономической системы. Отдельно рассмотрена функциональную составляющую отечественного банковского сектора, его роль и значение в рыночных превращениях. Очерчены задачи финансового сектора в построении финансово-кредитной системы нового типа хозяйствования.

Сегодня, в экономических отношениях, финансовая сфера, всё в большей мере превращается в самостоятельную часть мирового хозяйства. Появляются новые факторы, которые формируют спрос и предложение, изменяется установленная структура рынка, характер отношений. Но и ныне, в новом столетии, остаются

вопросы, которые побудил мировой финансовый кризис в начале XXI ст., о стабилизационных механизмах и инструментах управления, которыми следует руководствоваться при проведении определённых действий для осуществлении финансовой политики, как основоположных мер экономического воспроизводства, в рыночных отношениях, то есть поиск равновесия рыночных и государственных рычагов влияния, которые могут урегулировать экономическую систему при помощи финансовых рычагов.

Многоаспектность целевой функции хозяйственной деятельности, полагаясь на её финансовую составляющую, в экономической науке определяется ещё и тем, что отношение к хозяйствованию испокон веков было неоднозначным как в понимании его значения, так и в отношении к его задачам, побуждающим влияниям, составляющих факторах, которые его обеспечивают, и на эволюцию процессов жизнедеятельности человечества.

Изменение политического устройства, общественно-экономической формации, процессы глобализации и трансформации мировых хозяйственных отношений обусловили поиск другого уклада хозяйствования, где не все высокоразвитые страны рыночного направления, и не мощные ТНК и ФПГ определяют идеологию экономической модели, а олигархический капитализм подчиняет своим интересам общественные и государственные права и функции.

Процессы так называемой «финансиализации» экономических систем, которые предопределили состояние мировой экономики уже почти четверть столетия в эволюции хозяйственных отношений, выявили устойчивую направленность к разрушительным влияниям на реальные секторы экономик многих государств, замедляя темпы роста, а во многих случаях и к пребыванию в нестабильном состоянии [2].

В научных работах целого ряда учёных и специалистов появляются системные осмысления не только кризисных явлений, которые вызвали финансовые рычаги, закономерности процессов «финансиализации» экономических систем, а, что важно, научно обосновываются новые парадигмы социально-экономических отношений, направления развития глобальной экономической системы с определением исторических процессов построения другого устройства мирохозяйственных связей.

Глобальные трансформации мировой экономики, влияние финансового сектора на реальную экономику, проблемы и перспективы новейшего устройства мира исследуют как зарубежные ученые и практики (Б. Айкенгрин, Дж. Стиглиц, Дж. Сорос, Э. и Х. Тоффлеры, Н. Фергюсон, Дж. Фостер), так и отечественные (В.Д. Базилевич, О.Г. Белорус, В.М. Геец, И.А. Лютый, О.А. Слёзко).

Проблемы расширения влияния финансового сектора, как одного из важнейших факторов производства, на мировую экономическую систему, и его значение в процессах воспроизводства отечественной экономики нового типа, должны быть не только изучены, а и иметь научное сопровождение трансформационных задач обеспечения перехода к устойчивому экономическому развитию.

В этом контексте отметим, что к важнейшим достижениям человечества можно отнести такие основоположные определения, как: определённая и неопределённая, статика и динамика, равновесие, достоверность и вероятность, полезность и ценность, конкуренция, циклические колебания, алгоритм действий, влияние, совершенство и несовершенство, рациональные ожидания, спрос и предложение, стабильное (спокойное) или нестабильное (авральное, кризисное, военное) состояние, устойчивое развитие и ещё много других важных значений, которые дают возможность концептуального закрепления энциклопедических понятий разных отраслей знаний в научном познании.

Потребность в обосновании сущности явлений, которые происходят в мире, привело к разграничению состояний социально-экономических процессов на «прошлое», «нынешнее», «будущее», которые стали пониманием жизненных вех разнообразных уровней познания между прошлым и будущим. Важным, в контексте понимания сущности естественных процессов, которые происходят в мире, есть, кроме ранжирования разных явлений по формам, типам, моделям и т. п. ещё и определение их закономерностей, а на этой основе и формирование законов, как связей, которые присущи родственным понятиям.

Одним из них есть выделение нашим соотечественником В.А. Ткаченко так называемых «первого и второго фундаментальных законов природы», которые должны объяснить состояние социальной системы, отличить их от «прошлого» и «будущего», раскрыть их внутренние свойства и показать место человека в историческом процессе, полагаясь на склонность личности или к собственному «Я» (собственные потребности,

согласно с первым законом), или к общественным отношениям (целеустремление второго закона на общественные интересы) [3]. Речь о том, «что может обеспечить определённое согласование «естественного права свободы» с «первым и фундаментальным законом природы» - это свобода самоопределения, т. е. возможность взаимного (само) ограничения людей и одновременно общего делегирования ими их «естественного права» на самозащиту определённой личности или лиц. Вот именно это, согласно с указанной логикой, и есть механизм формирования общества в переходном периоде. А это уже сущность «второго закона природы», согласно с которым каждый человек может отказаться от права собственной свободы и удовлетворится таким объёмом свободы относительно других людей, который он позволил бы другим относительно себя» [3].

В другом исследовании, в отличие от полагания предыдущего автора на внутренние общечеловеческие ценности, современным учёным А.П. Прохоровым отмечается разделение состояния системы управления в такой стране, как, например, Россия, в какой-либо момент времени (по историческим периодам) на пребывание только в двух состояниях – или в состоянии стабильности (спокойном), или переход к нестабильному состоянию (аварийный, кризисный режим работы) [4]. Определяющим положением этого автора является то, что вся жизнедеятельность страны, в том числе экономические отношения, пребывают именно только в этих двух состояниях, где в стабильном состоянии управление осуществляется только неконкурентными, административно-распределительными способами, а уже с переходом в нестабильное состояние, управленческий стиль изменяется на так называемый агрессивно-конкурентный, но такая конкуренция есть отличной от западного понимания этого понятия, потому, что как отмечается в работе, эта конкуренция имеет мало общего с классическими определениями конкурентных отношений [4].

Совокупность взаимосвязывающих элементов, которые образовали эти разнородные формы, составили уже экономическую систему общества того времени, полагаясь на единство отношений относительно производства, распределения, обмена и потребления экономических благ, что стало основой товарно-денежных отношений хозяйствования человека и общества.

На момент распада СССР Украина была высокоразвитым индустриальным государством мирового уровня, которая имела 5% мировых сырьевых ресурсов и

давала 4% мировой продукции, население которой составляло 1% мирового сообщества [5]. К тому же, абсолютные показатели производства продукции на душу населения в Украине в сравнении с Германией и Францией (двумя высокоразвитыми странами Европейского Союза) и Россией и Польшей (двумя ближайшими соседями) были значительно выше. Действительно, например, Украина входила в число наиболее развитых промышленных государств Европы и имела наибольшую и наиболее мощную на континенте горно-металлургическую отрасль, которая в результате приватизации первой попала под полный контроль зарубежных ТНК, перестав быть конкурентом наиболее развитых экономик мира, перейдя целиком в их полное распоряжение, что, соответственно, поставило в зависимость международных ФПГ всю экономическую систему нашего государства [5].

Отметим, что на протяжении, например, 1991 – 1999 гг. общий выпуск товаров и услуг сократился на 60%, в том числе: в промышленности – более чем на 66%, в сельском хозяйстве – на 51%, на транспорте и связи – на 80%, в строительстве – на 88%. Наибольшие потери в объемах производства понесли отрасли, которые производят продукцию конечного назначения: лёгкая (75%), машиностроение (65%), пищевая (59%), строительных материалов (78%).

Подъём развития промышленности, который происходил в 2000 г., в устойчивом периоде, отмечался тем, что увеличение выпуска продукции происходило за счет низко технологических отраслей, что обусловило применение преимущественно старых технологий путём повышения использования существующих мощностей, выявляя возобновление в границах бывшей производственной структуры устаревших форм хозяйствования, без радикальных прогрессивных технологических изменений [6].

Отсутствие реальной государственной поддержки, упадок науки и свёртывание научно-исследовательских работ, технологическая пропасть, бюрократичная волокита патентирования рационализаторских разработок, эти и ещё целый ряд факторов обусловили снижение почти на 40% инновационной активности украинских предприятий, а удельный вес предприятий, которые внедряли инновации, с 1995 по 2002 гг., уменьшился с 23 до 14%. Степень изношенности всех основных фондов в Украине выросла в период с 1990 по 2000 г. с 36,5 до 42,8%, а изношенность основных производственных фондов за этот же период увеличилась с 42,6 до 47,6%. Изношенность же оборудования на значительной части предприятий в 2005 г.

составляла уже более 90%. Наиболее технически и морально устаревшее оборудование, которое имело большую энергоёмкость было сосредоточено в экспортноориентированных отраслях экономики страны, а именно в металлургической промышленности, где изношенность основных фондов в 2005 г. составляла 70,1% при части экспортной продукции около 80%, в химической изношенность основных фондов составила за этот же период – 73,5% (экспортная часть продукции – 70%) [6]. Техническое оборудование, которое уже давно устарело, обуславливало всё большее скатывание и потерю конкурентоспособности на мировом рынке целых отраслей украинской экономики, определяя торможение процессов модернизации и обновления основных фондов.

В экономическом построении страны важное место занимает металлургическая отрасль, которая экспортирует 80% произведенной продукции, но, например, в прошлом году производство стали сократилось почти на 37%. Можно указывать на то, что падение производства произошло из-за военных действий в Донбассе, где сосредоточено значительное количество металлургических комбинатов, но есть и другие причины. Слабость внутреннего потребления на металлы обусловило устойчивый спад, поскольку внутренняя экономика еле дышит, а внешние рынки уменьшают объемы потребления чёрных металлов. Например, в Китае потребление металлов уменьшается из-за обозначенной устойчивой тенденции к закрытию филиалов западных фирм. В Европе уменьшение спроса на черные металлы с Украины начинает происходить из-за широкого внедрения заменителей металла при производстве продукции, поскольку, например, наша страна является лидером по мартеновскому производству стали – 46% мирового производства, а в мире этим способом производится только 3,6% металлов.

В Украине почти отсутствует современная металлургия, например, электродуговую технологию внедрено только на четырёх предприятиях. Не случайно высокопродуктивные мини-металлургические предприятия Северной Италии работают на поставках чугуна из Украины, производя высококачественную продукцию высокой переработки. Вред для экологии остаётся в Украине, а высокие прибыли – итальянским металлургам.

Широкое внедрение новейших технологий, заменителей металла приведёт к спаду спроса на металлы, а современные металлургические производства справятся с

мировым спросом, соответственно, что неэффективные производства отомрут [7].

Что касается других секторов экономики, то больше половины ВВП деформированной отечественной структуры образуется тоже за счёт экспорта.

На сегодня в существующих условиях нестабильности и изменения фаз развития мирового хозяйствования и отечественных реалиях военного состояния существуют определённые предостерегающие взгляды на формы участия и принципы построения нового хозяйственного механизма нашего государства в процессах воспроизводства мировой экономической системы.

Быстрый экономический рост некоторых стран, которого они добились, выявил, что такой рост не является устойчивым с экологической и социальной стороны. А финансовый кризис, который уже охватил значительное количество стран, выявил ещё и эрозию доверия населения к финансовому сектору, поскольку навязывание ненужных благ и потребностей проводилось, полагаясь на финансовые спекуляции, кабальные условия кредитования, заимствование у будущих поколений, истощение природных ресурсов и отравление окружающей среды [8]. Полагание на индикатор ВВП на душу населения, по которому оценивается благосостояние в расчете на одного человека не может отразить ни затраты на охрану здоровья ни даже продолжительность жизни человека.

Кризисы, которые время от времени накатываются на наше молодое государство за годы независимости, по своей глубине наносили настолько разрушительные последствия, что фазы перехода от нестабильного (кризисного, аварийного, военного) состояния к стабильному (спокойному, устойчивому) были настолько незначительными и по времени, и по тем переходам, что даже эти режимы не всегда фиксировались и не давалась основательная, взвешенная их оценка. К тому же, в Украине кризисные явления были намного глубже, в сравнении с другими странами постсоветского пространства.

Следует учитывать и то, что в мире происходит третья промышленная революция и если Украина не хочет оставаться сырьевым придатком, в стране следует кардинально изменить отношение к процессам построения новой экономической системы [7].

Упор только на фискальную политику и внешние заимствования не приведёт к улучшению или качественным изменениям экономического состояния страны, а, наоборот, будет разрушать и дальше углублять деформацию структуры экономики.

Государственный бюджет из года в год не выполняется, подходов к формированию на несколько лет (перспективные планы) не проводится, в структуре расходов сокращается финансирование социально-культурных мероприятий, не существует долгосрочных программ поддержки хоть какой-либо отрасли, но всё возрастают расходы на обслуживание внешних долгов. Государственные программы экономического и социального развития страны, имея прогнозные показатели постепенного наращивания объёмов производства ВВП, должны были обеспечить развязывание определённых системных проблем, как, например, придать конкурентоспособность экономике, повысить эффективность использования общественных ресурсов, сформировать модель развития, внедрять стимулы к инновационной деятельности, учитывать ограниченность инвестиционных возможностей как государства, так и предприятий, учитывая ухудшение внешней конъюнктуры, прогрессирующее старение основных фондов и низкий уровень производительности труда.

Как отмечает Гальчинский «Необходимо всеми возможными инструментами расширять собственный рынок, в перерасчёте на душу населения он самый мизерный в Европе. Следует начать активно осваивать механизмы разумного протекционизма, в рамках правил ВТО» [9].

Построение банковской системы страны тоже сопровождалось значительными колебаниями и шатаниями, которые шарахались то в сторону количественного заполнения отечественного пространства разнородными мелкими банками или филиалами, то в сторону передачи или продажи разных по масштабам и задачам банковских структур, в значительном количестве иностранцам, которые начали перетягивать свои «правила движения», не понимая местных реалий и порой вопреки существующих норм. Значительное количество украинских банков в конце XX ст. оказались слишком слабыми, неспособными обеспечить необходимое накопление кредитных ресурсов, чтобы обслуживать инвестиционный процесс, стать, как отмечалось, активным субъектом политики производственной стабилизации [9]. Возможно, что недостатки в полноценном функционировании банковской системы

государства, которая только образовывалась, следует также связывать с практически полным отсутствием законодательной базы, ведь фундамент какой-либо деятельности должен основываться на правовой основе. В Украине же осуществление функций Национальным банком, которые были возложены на него Конституцией Украины, определенное время (годы) в конце столетия очень зависели от принятия Закона «О Национальном банке Украины», так как и другие законы, например, «О валютном регулировании», «О кредите», «О фонде гарантирования вкладов физических лиц» и другие законодательные акты, которые в правовом поле обеспечивали бы максимальную стабильность банковской системы.

Банковский сектор, который уже сформировался, не выполняет возложенные на него функции. За прошлый 2014 г. общий финансовый результат пятнадцати самых крупных банков Украины составил – (минус) тридцать (30) млрд. грн. [9].

В отличие от банковского сектора самых развитых стран, в Украине банки не спешат вкладывать средства в промышленность, энергетику, перерабатывающую отрасль и другие секторы экономики.

Существующие в Украине такие финансовые учреждения, как коммерческие банки, страховые и инвестиционные учреждения, пенсионные фонды, доверительные товарищества и другие структуры государственной, или негосударственной форм собственности, подчинения, не вызывают особого доверия и не удовлетворяют потребности населения в предоставлении финансовых услуг. Решение задач организации и налаживания взаимосвязей между финансовыми, банковскими, страховыми и другими видами учреждений, где сосредотачиваются финансовые ресурсы, с одной стороны, и предприятиями, учреждениями и предпринимателями, с другой, должно внедряться не только в той мере, в которой они это могут сделать, из-за отсутствия сегодня всего разнообразия форм и возможностей отечественного финансового рынка, а в значительной мере, что является важным, полагаясь на значимость финансов, как основной движущей силы современных экономических отношений.

Каждое государство в современных условиях стремится: - во-первых привлечь, а во-вторых эффективно использовать свои финансовые ресурсы, а также применять меры к получению дополнительного капитала (в основном это проявляется в виде иностранных инвестиций, которые, в значительной мере есть спекулятивным

капиталом), но учитывая и то, что надмерное их влияние и неспособность получения качественного (позитивного) результата в их привлечении в развитие экономики, может стать предпосылкой возникновения государственного долга.

Комплексной программы рыночных преобразований, которая бы была научно обоснована, согласована с отраслевыми и научно-исследовательскими структурными объединениями, профессиональными союзами профессиональных специалистов, прошла обсуждение со всеми ветвями власти, не было создано в Украине, а реформы, которые в определённой мере проводились, были в основном направлены на уничтожение, разрушение, чтобы искоренить всё, что было сделано прошлыми поколениями. Экономического управления для осуществления реформ рыночных преобразований не было определено, не были подготовлены меры структурных изменений, функциональные направления разделения хозяйственной деятельности не были очерчены, стиль, методы, традиции управления хозяйством остались теми же, квалифицированных управленцев нового устремления ещё не хватало, а те, что остались, в основном своеобразно воспринимали новые отношения или продолжали действовать в административном поле. Глубокое противоречие между новыми отношениями, которые внедрялись, и прошлыми, которые ещё не отжили, были присущи в конце столетия преимущественно всем постсоциалистическим странам, и становились серьёзным тормозом социально-экономическому прогрессу [1].

С целью обозначения и реализации государственных целей, стратегии их достижения, направлений основных функций государства, проведения такой взвешенной государственной политики экономического воспроизводства, организации для этого гибкой государственной власти, а также решения других значимых проблем государственного уровня, возникает необходимость установления таких основополагающих мероприятий, как:

- выявление приоритетов, целей и функций государства в определённый период её развития;
- разработка, коррекция и реализация государственной (финансово-кредитной) политики и её отдельных составляющих;
- передача полномочий по аллокации финансовых ресурсов на местный уровень;
- формирование трёх или пяти –летних государственных бюджетов и планов социально-экономического развития;

- формирование отношений «партнёр – партнёр» на всех уровнях управления.

Среди многочисленных острых проблем, которые требуют государственного решения, основными можно определить такие, как: - преодоление экономической нестабильности и кризисов; - повышение эффективности социального управления; - внедрение целостной системы управления экономическими преобразованиями в целом по стране.

Поэтому, пониманию места и роли государства в системе государственного управления экономическими процессами в современных условиях хозяйствования может содействовать и такая упрощённая цепная модель, которая полагается на социальный механизм формирования и реализации государственного управления, имеющая такой вид:

потребности → интересы → цели → решения → влияния → действия → результаты

Соответственно, можно отметить, что эффективность, например, проведения государством финансово-кредитной политики, в конечном итоге должно стать своеобразной мерой её полезности, причём, под эффективностью построения такой управленческой структуры, как финансовая, а соответственно и её основных элементов – управленческих решений, которые эта сфера деятельности разрабатывает и принимает, принято понимать «достижение определённой цели при наименьших затратах». Также необходимо учитывать и то, что социальное устремление в новом столетии есть решающей составляющей деятельности какого-либо общества, поэтому для обеспечения высокой результативности регулирующей деятельности государства в экономической сфере необходимо и учитывать социальные факторы жизнедеятельности населения.

В переходных экономиках, в отличие от экономик стран развитого типа, механизмы эффективного государственного влияния, от действий которых во многом зависит создание устойчивой экономической системы, которая способна обеспечить динамическое и эффективное развитие, пребывают ещё на стадии становления и формирования. Поэтому, определяющие направления к рыночному типу хозяйствования, вносят и существенные изменения в представление о государственном механизме экономических отношений и действиях государства по регулированию социально-экономических процессов. Такие действия должны основываться на

ключевых принципах, на которых базируется экономическая политика переходного периода формирования рыночных отношений.

Учитывая то, что сегодня финансовый рынок Украины ещё пребывает (не завершил) стадию формирования, в финансовой сфере предоставляется преимущество обслуживанию, в основном, юридических лиц и к тому же это происходит по узкой направленности предоставления ограниченных управленческих услуг. В такой важной сфере, как банковская система, например, ещё не внедряются мероприятия, которые применяются во многих странах, партнёрские отношения «банк – партнёр», а используются устаревшие подходы, а именно «банк – клиент». Всё это не даёт возможности проводить общие действия на рынке, или использовать разнородные ресурсы для выполнения местных программ экономического развития.

Ещё одним из рычагов государственного влияния в формировании финансово-кредитной системы в Украине должно стать и умения законодательной и исполнительной ветвей власти, которые вместе с Национальным банком, заставят побуждать (стимулировать) развитие банковской системы, которая сможет улучшить состояние своей ресурсной базы как за счёт повышения показателей привлечения юридических, так и физических лиц, к тому же постепенно наращивать свой собственный капитал, например, через участие в деятельности финансово-промышленных групп.

Существуют взгляды целого ряда экономистов о том, что дефицит государственного бюджета трактуется как негативное явление в экономике, что само провоцирует возникновение государственного долга, но всё же таки дефицит бюджета может так же и дать толчок к активизации предпринимательской деятельности в целом, примером чего есть США, где на протяжении многих лет государственный долг растёт, а эта страна продолжает быть ведущей среди развитых. Подтверждением чего является активность проведения хозяйственной деятельности в этой стране при обозначенных условиях.

Научно уже обосновывалось и доказывалось, что с целью недопущения такого негативного явления в экономике, как дефолт, следует проводить кропотливую работу, например, по обмену обязательств перед частными иностранными кредиторами по облигациям внешних займов, в обмен на еврооблигации, как одно из возможных мероприятий управления финансовой системой страны.

Следует отметить, что меры по реструктуризации внешних платежей в конце столетия были проведены ещё и с учётом того, что в Украине не удалось достичь необходимых стабильных экономических результатов, а проведение реформ в стране происходило достаточно вяло. Отметим, что часть долговых обязательств страны накапливалась и через не взвешенную управленческую политику по предоставлению правительственных гарантий, без тщательного изучения возможностей, существующего положения дел, иностранным компаниям для кредитования отдельных частных предприятий, то есть под влиянием личных предпочтений отдельных должностных лиц предоставлялись в своё время государственные гарантии частному капиталу за проведение их хозяйственных отношений. Поэтому комплексный анализ специфики, сущности и новейших тенденций международного кредитования приобретает для нашей страны сегодня особое значение по определению и подбору собственных путей интеграции в системные связи привлечения иностранных инвесторов, эффективности концентрации финансовых ресурсов и государственного контроля за целевым использованием средств.

Список используемых источников

1. Власюк В.Є. Важелі управлінських впливів на проведення фінансово-кредитної політики: Монографія. – Дніпропетровськ, ДНУЗТ, 2006. – 268 с.
2. О. Г. Білорус. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки. : Фінанси України / №10 (227). 2014. - С. 24 - 31.
3. Ткаченко В. А. Шлях у майбутнє України через визначення сьогодення. – Київ – Дніпропетровськ; МАБЕТ ПРВ, 2001. – 268 с.
4. Прохоров А. П. Русская модель управления. М.: ЗАО «Журнал Эксперт», 2002. – 376 с.
5. Гальчинський, Анатолій. Україна: поступ у майбутнє. – К.: Основи, 1999. - 220 с.
6. Сирота М.Д. Україна у геополітичному просторі третього тисячоліття. – 2-ге вид. – К.: Унів. иид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. – 216 с.
7. Богдан Данилишин. Третья промышленная революция и Украина. http://ukrrudprom.ua/digest/Tretya_promishlennaya_revolyutsiya_i_Ukraina.html

8. Стігліц, Джозеф. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003.- 252 с.

9. Анатолий Гальчинский: «Кризис нашей экономики – это не только результат внешней агрессии». <http://forbes.ua/nation/1386197>.

10. История экономических учений / Под ред. В.Автономова, О.Ананьина, Н.Макашевой: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 784с.

11. Потемкин А. Виртуальная экономика и сюрреалистическое бытие: Россия. Порог XXI века. Экономика. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 384 с.

ПІБ	Власюк Валерій Євгенович
Науковий ступінь	доктор економічних наук
Вчене звання	професор
Посада	завідувач кафедри фінансового та банківського менеджменту
Місце роботи	Дніпропетровська державна фінансова академія
Адреса (з індексом)	49098, м. Дніпропетровськ, вул. Малиновського, 36, кв. 124
Телефон	моб. 0505144744
E-mail	vvlas_dn@ukr.net
Тематичний напрямок дослідження	Економіка та управління національним господарством